

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

AUDIOLOGII I FONIATRII

Program dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia w audiologii lub foniatrii lub otolaryngologii lub otolaryngologii dziecięcej albo tytuł specjalisty w otorynolaryngologii

Warszawa 2005

Program specjalizacji przygotował zespół ekspertów

Prof.dr hab. Andrzej Obrębowski - konsultant krajowy
Prof.dr hab. Henryk Skarżyński - przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof. dr hab. Wiesław Sułkowski – przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof.dr hab. Barbara Maniecka-Aleksandrowicz – przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof.dr hab. Grażyna Mielnik-Niedzielska - przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Lekarskiego
Dr med. Marzena Kubiczek-Jagielska - przedstawiciel CMKP
Prof.dr hab.dr h.c. Antoni Pruszewicz – przedstawiciel NRL

1 - Cele studiów specjalizacyjnych

Cele edukacyjne

Lekarz podejmując studia w zakresie specjalności podstawowej jaką jest audiologia i foniatria powinien w ciągu dwóch pierwszych lat w ramach truncus communis z otolaryngologią opanować przede wszystkim metodykę badania otolaryngologicznego i poznać fizjologię i patologię zasadniczych chorób otolaryngologicznych. Dalsze studia będą koncentrowały się na fizjopatologii procesu komunikatywnego (głos, słuch, mowa, język).

Lekarz powinien zatem wykazać pogłębioną znajomość budowy i czynności narządów i układów związanych z procesem komunikatywnym (narząd słuchu i równowagi, narząd głosu, narząd mowy z ośrodkowymi procesami rozpoznawania i ekspresji informacji słownych). Lekarz musi opanować biegle i praktycznie sposoby klinicznych i instrumentalnych metod diagnostycznych, powinien umieć wyciągać wnioski nie tylko co do stanu laryngologicznego, ale przede wszystkim co do zaburzeń komunikatywnych. Wreszcie powinien opanować umiejętność skutecznego leczenia i ustawiania indywidualnego programu rehabilitacji, którą będzie realizował sam lub przy współpracy z logopedą i psychologiem oraz umiejętność ustalenia prognozy w poszczególnych schorzeniach procesu komunikatywnego.

Ponadto celem studiów specjalizacyjnych jest doskonalenie osobowości specjalizującego się lekarza, kształtowanie postaw etycznych, wypracowanie obowiązku ciągłego samokształcenia, poszerzania i pogłębiania umiejętności teoretycznych i praktycznych, wprowadzania nowych osiągnięć do praktyki lekarskiej oraz dzielenia się swoim doświadczeniem zawodowym poprzez publikacje i udział w konferencjach medycznych.

Uzyskane kompetencje

Przedmiotem działania specjalisty w zakresie audiologii i foniatrii jest profilaktyka, diagnostyka, leczenie i rehabilitacja zaburzeń procesu komunikatywnego.

Lekarz po ukończeniu specjalizacji w audiologii i foniatrii uzyska szczególne kwalifikacje uprawniające, zgodnie z obowiązującą wiedzą lekarską, do: 1) badań skryningowych słuchu; 2) podstawowej diagnostyki niedosłuchu; 3) leczenia niedosłuchu przewodzeniowego z otologiem; 4) topodiagnostyki niedosłuchu odbiorczego; 5) rozpoznawania i postępowania w ośrodkowych zaburzeniach słuchu i mowy; 6) protezowania słuchowym dzieci; 7) planowania i oceny treningu słuchowego; 8) kwalifikowania do operacyjnego leczenia niedosłuchów odbiorczych; 9) rozpoznania i rehabilitacji ośrodkowych zaburzeń mowy (we współpracy z neurologiem); 10) rozpoznawania i diagnostyki różnicowej opóźnionego rozwoju mowy; 11) doboru aparatów słuchowych u dzieci i dorosłych; 12) diagnostyki i leczenia szumów usznych; 13) diagnostyki audiologicznej zaburzeń słuchu w schorzeniach poza

laryngologicznych; 14) rozpoznawania i rehabilitacji - we współpracy z psychologiem i logopedą - zaburzeń płynności mowy, zaburzeń artykulacji, zaburzeń mowy w schorzeniach psychiatrycznych, autyzmu, mutyzmu i logofobii; 15) we współpracy z neurologiem - rozpoznawania i rehabilitacji dysfagii; 16) diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń głosu (czynnościowych, porażennych, hormonalnych, we wczesnej diagnostyce nacieków nowotworowych głośni); 17) rehabilitacji głosu po operacjach na krtani z przyczyn onkologicznych w tym po całkowitym usunięciu krtani; 18) orzekania w zaburzeniach głosu, słuchu i mowy; 19) promocji zdrowia w zakresie procesu komunikatywnego

Ponadto lekarz uprawniony będzie do:

- przygotowywania opinii, zaświadczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych,
- prowadzenia orzecznictwa w zakresie foniatrii i audiologii,
- udzielania konsultacji lekarskich w dziedzinie audiologii i foniatrii lekarzom innych specjalności, sprawowania obowiązków konsultacyjnych dla gabinetów protetycznych i logopedycznych,
- wykonywania indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie audiologii i foniatrii,
- kierowania kliniką, oddziałem, przychodnią audiologii i foniatrii lub inną placówką audiologiczno-foniatryczną,
- kierowania specjalizacją w audiologii i foniatrii innych lekarzy,
- doskonalenia zawodowego innych pracowników medycznych,
- kierowania eksperymentem medycznym w dziedzinie audiologii i foniatrii.

Lekarz specjalizujący się będzie rozwijał i osiągał pożądane cechy osobowości takie jak:

- kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego,
- respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości,
- umiejętność podejmowanie decyzji oraz odpowiedzialność za postępowanie swoje i podległych pracowników,
- umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i współpracowników,
- umiejętność stworzenia dobrych relacji z pacjentem i jego rodziną, a zwłaszcza właściwej komunikacji i sposobu informowania o postępowaniu lekarskim.

2 - Wymagana wiedza

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji wykaże się znajomością niżej przedstawionej wiedzy.

- Anatomia, histologia i elementy ultrastruktury jak też embriologii narządów słuchu, równowagi, głosu i mowy.
- Neuroanatomia i neurofizjologia w zakresie procesów kognitywnych (fizjologia słyszenia, fonacji, artykulacji, neurolingwistyka).
- Podstawy genetyki i poradnictwa genetycznego.
- Podstawy immunologii i biologii molekularnej w odniesieniu do narządu głosu, słuchu i mowy.
- Elementy psychoakustyki, akustyki głosu i mowy, fonetyki akustycznej.
- Podstawy psychologii klinicznej (diagnostyka i psychoterapia).
- Zasady współpracy audiologa, foniatry, psychologa, logopedy i protetyka słuchu.

Program specjalizacji w audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia w audiologii lub foniatrii lub otolaryngologii lub otolaryngologii dziecięcej albo tytuł specjalisty w otorynolaryngologii

- Kliniczne badanie foniatryczne i audiologiczne w oparciu o perfekcyjną umiejętność badania otolaryngologicznego.
- Instrumentalne metody badań foniatrycznych, audiologicznych i labiryntologicznych.
- Podstawowe badania radiologiczne w audiologii i foniatrii (w tym CT, NMR, USG).
- Patofizjologia i diagnostyka różnicowa chrypki i dysfonii - wczesne wykrywanie zmian nowotworowych krtani.
- Klinika zaburzeń głosu (dysfonie dysplastyczne, dziecięce, porażenne, uwarunkowane hormonalnie i genetycznie, w schorzeniach neurologicznych i psychiatrycznych, zaburzenia głosu śpiewaczego, zaburzenia głosu w niedosłuchu i głuchocie, czynnościowe zaburzenia głosu).
- Rehabilitacja głosu i mowy po leczeniu raka krtani.
- Choroby zawodowe narządu głosu i narządu słuchu, ich prewencja, profilaktyka, udział audiologa i foniatry w postępowaniu diagnostycznym – orzecznictwem.
- Zaburzenia głosu w schorzeniach otolaryngologicznych i ogólnych.
- Diagnostyka ogólna zaburzeń słuchu, topodiagnostyka niedosłuchów odbiorczych.
- Diagnostyka szczegółowa zaburzeń słuchu (otoskleroza, guzy n.przedsionkowo-ślimakowego, uszkodzenie słuchu spowodowane hałasem, ototoksyczność, presbycusis, choroba Meniere'a).
- Metody badania słuchu w wieku dziecięcym.
- Zaburzenia ośrodkowe słuchu.
- Zaburzenia słuchu w schorzeniach pozalaryngologicznych (np. zapalenia swoiste, choroby przemiany materii, choroby nerek, konflikt serologiczny, schorzenia neurologiczne, choroby zakaźne i pasożytnicze, uszkodzenia autoimmunologiczne ucha wewnętrznego).
- Nagła głuchota, niedosłuch fluktuacyjny i postępujący.
- Klinika szumów usznych.
- Fizjologiczny rozwój mowy. Opóźniony rozwój mowy.
- Ośrodkowe zaburzenia mowy (afazje, dysfazje, anartrie, dyzartrie, dysgramatyzm).
- Zaburzenia artykulacji - zasady rehabilitacji.
- Zaburzenia mowy w schorzeniach psychiatrycznych.
- Podstawowe wiadomości o dysleksji i dysgrafii.
- Autyzm, mutyzm, logofobia.
- Zaburzenia płynności mowy (jąkanie, mowa bezwładna); diagnostyka, leczenie, metody rehabilitacji.
- Organizacja przesiewowych badań słuchu.
- Zasady rehabilitacji głosu, słuchu i mowy u dzieci.
- Protezowanie słuchowe dorosłych i dzieci.
- Operacyjne leczenie zaburzeń głosu i słuchu.
- Dysfagia; diagnostyka, leczenie, rehabilitacja.
- Zaburzenia rezonansu twarzoczaszki (nosowanie).
- Orzecznictwo lekarskie w zaburzeniach głosu, słuchu, mowy i układu równowagi (niezdolność do pracy, opinie sądowno-lekarskie, opinie dla celów ubezpieczeniowych).
- Zasady promocji zdrowia i profilaktyki w odniesieniu do głosu, słuchu i mowy.
- Organizacja gabinetu audiologiczno-foniatrycznego, zagadnienia prawno - lekarskie w praktyce audiologa i foniatry.

- Zadania foniatri i audiologa we wczesnym wykrywaniu nowotworów w zakresie głowy i szyi.
- Leczenie farmakologiczne w audiologii i foniatrii.
- Leczenie fizykalne, inhalacyjne i klimatyczne w audiologii i foniatrii.
- Kwalifikacja dzieci z zaburzeniami procesu komunikatywnego do odpowiednich szkół i ośrodków szkolno-wychowawczych.

3 - Wymagane umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że lekarz po ukończonej specjalizacji z zakresu audiologii i foniatrii wykaże się umiejętnościami:

- zebrania wywiadów w sposób odpowiednio ukierunkowany i uporządkowany,
- przeprowadzenia dokładnego badania otolaryngologicznego,
- przeprowadzenia badania foniatrycznego narządu głosu, słuchu i mowy,
- wykonania badania stroboskopowego i mikrootoskopowego i zinterpretowania ich wyników,
- oceny socjalnej wydolności słuchu,
- przeprowadzenia podstawowej diagnostyki dysfunkcji słuchowej w oparciu o badanie akumetryczne,
- wykonania audiometrii tonalnej z oznaczeniem progu słuchowego dla przewodnictwa powietrznego i kostnego (technika maskowania),
- wykonania i zinterpretowania audiometrii mowy i niektórych prób nadprogowych,
- wykonania badania otomisji akustycznej, audiometrii impedancyjnej i ABR,
- opisanie audiogramu tonalnego,
- zinterpretowania wyników badań psychoakustycznych,
- oceny klinicznej narządu równowagi, zinterpretowania elektronystagmogramu, próby Hallpike'a,
- zinterpretowania analizy akustycznej głosu,
- samodzielnego dobrania aparatu słuchowego,
- przeprowadzenia kwalifikacji do operacji poprawiających słuch,
- samodzielnego wykonania wkładki usznej,
- wykonania samodzielnie podstawowych zabiegów w zakresie mikrootochirurgii i mikrofonochirurgii,
- zinterpretowania badania spirometrycznego i oceny wydolności oddechowej krtani,
- samodzielnego prowadzenia ćwiczeń rehabilitacyjnych w różnych postaciach klinicznych zaburzeń głosu, w zaburzeniach artykulacji, w prostym opóźnionym rozwoju mowy, w zaburzeniach płynności mowy, u chorych po częściowych i całkowitych laryngektomiach,
- przeprowadzenia instruktażu używania protezy głosowej, wymiany wentylacyjnej protezy głosowej,
- kwalifikowania dzieci z zaburzeniami komunikatywnymi do odpowiednich ośrodków szkolno-wychowawczych,
- leczenia farmakologicznego zaburzeń głosu, słuchu, równowagi i mowy.

4 - Formy i metody kształcenia

A - Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarze specjalizujący się uzyskają zaliczenie uczestniczenia tylko w tych kursach specjalizacyjnych objętych programem specjalizacji, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego oraz wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych organizowanych przez uprawnione do tego podmioty. Lista kursów podawana jest corocznie do wiadomości lekarzy na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

1) Kurs wprowadzający: "Podstawy kliniczne zaburzeń głosu, słuchu, mowy i języka"

Treść kursu:

Celem kursu jest ogólne przedstawienie klinicznych podstaw zaburzeń procesu komunikatywnego

Dla wszystkich lekarzy specjalizujących się w zakresie audiologii i foniatrii, niezależnie od posiadanej już specjalizacji celem kursu jest zwrócenie uwagi na specyfikę morfologiczno-czynnościową narządów układów stanowiących podstawę ludzkiego porozumiewania się, metodę badania klinicznego, ustalenie taktyki niezbędnych badań instrumentalnych, inicjatywy współpracy z psychologiem klinicznym i logopedą, wprowadzenia w zasady leczenia i rehabilitacji.

Lekarz powinien nauczyć się badania i myślenia pod kątem audiologicznym i foniatrycznym.

Czas trwania kursu: 6 tygodni w pierwszym roku specjalizacji

Miejsce kursu: Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie, Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

2) Kurs: "Obiektywne badanie słuchu u dzieci"

Treść kursu:

Celem kursu jest przedstawienie najnowszych poglądów na strukturę i czynność układu słuchowego, na jego rozwój i dojrzewanie w wieku rozwojowym. W oparciu o tę wiedzę zdobycie umiejętności wykonywania badania audiometrii odruchowej, jak też audiometrii odpowiedzi wywołanych i otoemisji akustycznych.

Lekarz powinien umieć wykorzystać zdobyte umiejętności przede wszystkim we wczesnym skryningu słuchowym

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

3) Kurs: "Instrumentalne metody badania głosu"

Treść kursu:

Celem kursu jest zapoznanie z podstawami teoretycznymi, a przede wszystkim z praktycznym klinicznym wykorzystaniem metod stroboskopowych. Ci, którzy mają

doświadczenie w tym zakresie (foniatry) poznają nowe możliwości badań czynności fonacyjnej głośni (szybka glottokymografia) oraz zasady badań akustycznych.

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

4) Kurs: "Zasady profilaktyki i prewencji zaburzeń słuchu, głosu i mowy"

Treść kursu:

Celem kursu jest zapoznanie z teoretycznymi podstawami i zakresem praktycznych działań w profilaktyce i prewencji zaburzeń słuchu, głosu i mowy. Lekarz powinien opanować kryteria kwalifikujące do zawodów związanych z obciążeniem narządu głosu i słuchu. Kurs wskaże także możliwości prawno-medyczne monitorowania czynności narządu głosu, mowy i słuchu w celu zapobieżenia zawodowym uszkodzeniom.

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

5) Kurs: "Zadania audiologa i foniatry we wczesnym wykrywaniu zmian nowotworowych w zakresie głowy i szyi"

Treść kursu:

Celem kursu jest uświadomienie specjalizującego się w zakresie audiologii i foniatrii o konieczności i możliwościach wykluczenia przyczyn nowotworowych w zaburzeniach komunikatywnych. Powinien przede wszystkim wykluczyć wczesne zmiany nowotworowe w obrębie głośni, naciekania ściany bocznej nosogardzieli (niedosłuch przewodzeniowy jednostronny), guzów jamy nosowej (nosowanie zamknięte), uszkodzeń nowotworowych w kącie mostowo-mózdkowym.

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

6) Kurs: "Podstawy rehabilitacji głosu i mowy po operacjach raka krtani"

Treść kursu:

Operacje raka krtani zależnie od ich rozległości deformują narząd głosu lub prowadzą do jego usunięcia. Lekarz musi zrozumieć podstawy teoretyczne rehabilitacji, jak też praktycznie prowadzić ćwiczenia po laryngektomiach częściowych i całkowitych. Powinien także opanować zasady wytwarzania tzw. głosu przetokowego.

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

7) Kurs: "Stany nagłe w audiologii i foniatrii"

Treść kursu:

W części teoretycznej wyjaśnić patomechanizm nagłych niedosłuchów odbiorczych, zaburzeń narządu przedsionkowego i afonii. Praktycznie lekarz powinien znać zasady diagnostyki etiologicznej nagłych niedosłuchów odbiorczych, jak też afonii. Powinien

także wykazać się znajomością zasad leczenia. Musi orientować się w wskazaniach do zastosowania implantu ślimakowego w nagłym niedosłuchu odbiorczym.

Lekarz specjalizujący się powinien także znać zasady postępowania w przypadkach nagłej afazji po wylewnej.

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

8) Kurs: "Choroby zawodowe w audiologii i foniatrii"

Treść kursu:

Lekarz specjalizujący się w zakresie audiologii i foniatrii powinien znać patomechanizm uszkodzeń zawodowych słuchu i głosu, aby racjonalnie organizować postępowanie zapobiegawcze. Musi także znać aktualne wytyczne Kodeksu Pracy, jak też zasady postępowania przy orzekaniu o chorobie zawodowej narządu głosu i słuchu.

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

9) Kurs: "Promocja zdrowia"

Uwaga: Kurs obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli specjalizację lub zostali zakwalifikowani do specjalizacji przed 30 maja 2003 roku.

Treść kursu:

Celem kursu jest wdrożenie przyszłego specjalisty audiologa – foniatry w konkretną realizację zadań mających na celu utrzymanie ogólnie dobrej kondycji zdrowotnej, bowiem rzutuje ona na prawidłowe funkcjonowanie słuchu, głosu i mowy. Nie tylko walka ze szkodliwymi nałogami, ale informowanie o szkodliwym wpływie warunków pracy tak od strony zagrożeń fizycznych, ale przede wszystkim konfliktów interpersonalnych, powinna znaleźć racjonalne uzasadnienie w działalności specjalistycznej

Czas trwania kursu: 1 tydzień

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu przeprowadzane przez kierownika kursu.

10) Kurs: „Zdrowie publiczne”

Uwaga: Kurs obowiązuje lekarzy, którzy przeszli postępowanie kwalifikacyjne i rozpoczęli specjalizację po 30 maja 2003 roku.

Cel kursu

Podstawowym celem kursu jest zaznajomienie lekarzy, specjalizujących się w każdej specjalności, z wybranymi problemami zdrowia publicznego, niezbędnymi dla zrozumienia kompleksowych działań na rzecz zdrowia; uwarunkowań skutecznego i efektywnego funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej oraz roli lekarza w zaspokajaniu indywidualnych oraz zbiorowych potrzeb zdrowotnych.

Treść kursu

Przedstawione poniżej zagadnienia mają charakter uniwersalny, a więc powinni zapoznać się z nimi wszyscy lekarze podejmujący specjalizację niezależnie od dziedziny

specjalizacji.

1. Geneza, filozofia, przedmiot i zakres zdrowia publicznego jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej na rzecz zdrowia ludności.
2. Zdrowie jako dobro: publiczne i prywatne; miejsce zdrowia w systemie wartości. Rola i miejsce państwa w działaniach na rzecz zdrowia; zdrowie a gospodarka rynkowa. Społeczna odpowiedzialność lekarza za zdrowie obywateli. Znaczenie wielosektorowego i multidyscyplinarnego podejścia do ochrony zdrowia.
3. Systemy ochrony zdrowia na świecie; ich główne cechy; zasady funkcjonowania i finansowania. Procesy transformacji systemów; ich przyczyny i cele zmian.
4. Ochrona zdrowia w Unii Europejskiej; priorytety w zakresie zdrowia publicznego.
5. Globalizacja – główne procesy przemian i wynikające stąd wyzwania i zagrożenia dla zdrowia populacji.
6. Epidemiologia jako podstawowe narzędzie zdrowia publicznego, filozofia, przedmiot, cele i zadania w działaniach na rzecz zdrowia. Metodyka badań epidemiologicznych.
7. Współczesne problemy zdrowotne ludności Polski.
8. Determinanty zdrowia. Metody diagnozowania sytuacji zdrowotnej oraz określenia potrzeb zdrowotnych ludności. Procesy transformacji demograficznej i epidemiologicznej; nowe zagrożenia i wyzwania dla zdrowia publicznego.
9. Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce; podstawowe regulacje prawne funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej; ubezpieczenie w Narodowym Funduszu Zdrowia. Podstawy prawne działania, rola, organizacja i funkcje Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
10. Dylematy prawne i moralne współczesnej medycyny i zawodu lekarza. Konflikty wartości w podejmowaniu decyzji lekarskich. Bioetyka - filozofia moralna współczesnej Medycyny. Europejska Konwencja Bioetyczna.
11. Prawa pacjenta i powinności służby zdrowia – regulacje prawne i deontologiczne. Autonomia pacjenta – dylematy prawne i moralne.
12. Kryteria legalności i poprawności etycznej eksperymentu w medycynie. Etyczne, prawne i społeczne problemy transplantacji narządów.
13. Odpowiedzialność zawodowa w służbie zdrowia, zakres jej odpowiedzialności i mechanizmy jej egzekwowania.
14. Odpowiedzialność karna, cywilna i pracownicza w służbie zdrowia.
15. Promocja zdrowia; pojęcia podstawowe; zakres działań. Organizacja promocji zdrowia w Polsce i na świecie.
16. Psychospołeczne problemy zdrowia i choroby oraz korzystania ze świadczeń zdrowotnych; zachowania zdrowotne.
17. Metody stosowane w promocji zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem działań zapobiegawczych i promocyjnych specyficznych dla poszczególnych specjalności medycznych; terminologia, modele teoretyczne i ocena ich skuteczności. Badania socjomedyczne – ich zastosowanie w ocenie potrzeb zdrowotnych i zachowań w systemie opieki zdrowotnej. Narodowy Program Zdrowia.
18. Specyfika działań promocji zdrowia w danej podstawowej dziedzinie medycyny.
19. Orzecznictwo lekarskie jako element działań na rzecz zdrowia i poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności.
20. Ekonomika zdrowia; jej zakres i znaczenie. Źródła i sposoby finansowania opieki zdrowotnej. Ekonomiczna ocena świadczeń zdrowotnych.

21. Farmakoekonomika; jej zakres i znaczenie; rola analiz farmakoekonomicznych w gospodarce lekiem. Ocena technologii medycznych oraz działań na rzecz zdrowia opartych na wiarygodnych i aktualnych danych (Evidence based medicine).
22. Seminarium końcowe stanowiące między innymi ocenę pracy własnej kursantów.

Czas trwania kursu: 60 godzin.

Forma zaliczenia kursu: seminarium końcowe i kolokwium zaliczające.

Miejsce kursu: do prowadzenia kursu uprawnione są jednostki organizacyjne, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego w zakresie zdrowia publicznego i wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych organizowanych przez uprawnione do tego podmioty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 sierpnia 2001 roku w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy stomatologów.

B - Staże kierunkowe

1) Staż specjalizacyjny podstawowy w audiologii i foniatrii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Poznanie specyfiki morfologiczno-czynnościowej narządów słuchu, głosu i mowy z uwzględnieniem poziomu molekularnego: zapoznanie się z obrazem klinicznym i zasadami leczenia i rehabilitacji schorzeń utrudniających komunikację międzyludzką; poznanie teoretycznych podstaw badania słuchu, głosu i mowy odpowiednio do referencji jednostki organizacyjnej w zakresie audiologii i foniatrii; zasadnicze przepisy prawne dotyczące zasad profilaktyki, orzeczenie o niezdolności do pracy i postępowaniach orzecznich.

Umiejętności praktyczne

Lekarz po stażu podstawowym powinien klinicznie ocenić stan narządu słuchu, głosu i mowy, przeprowadzić badania: akumetryczne, stroikowe i audiometrię tonalną na przewodnictwo powietrzne i kostne, próby nadprogowe (Fowlera, Lüschera -Zwisłockiego i SISI), audiometrię okołoprogową, audiometrię mowy, audiometrię impedancyjną i otoemisję akustyczną; powinien przeprowadzić badanie stroboskopowe, określić pole głosowe, ocenić prakcję narządu mowy oraz ośrodkowe funkcje mowy.

Powinien umieć zinterpretować wszystkie przeprowadzone badania, także psychologiczne i logopedyczne i wyciągnąć z nich wnioski co do rozpoznania audiologiczno-foniatrycznego.

- Powinien asystować przy badaniu elektrofizjologicznym narządu słuchu, badaniu eng, przy badaniach behawioralnych słuchu, przy ocenie logopedycznej, przy zabiegach mikrochirurgicznych na krtani, przy analizie akustycznej głosu.
- Samodzielnie w czasie stażu podstawowego może wykonywać katetyzację trąbek słuchowych, próbę Lombarda, badanie stroboskopowe, audiometrię impedancyjną i otoemisję akustyczną.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Program specjalizacji w audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia w audiologii lub foniatrii lub otolaryngologii lub otolaryngologii dziecięcej albo tytuł specjalisty w otorynolaryngologii

Czas trwania stażu: 8 miesięcy

Miejsce stażu: Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie

2) Staż kierunkowy w psychiatrii

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu ma nauczyć się oceny stanu psychicznego w kontekście interpretacji wyników badań foniatrycznych i audiologicznych.

Umiejętności praktyczne

Przeprowadzenie wywiadów sugerujących uwarunkowania psychiatryczne zaburzeń komunikatywnych i zapoznanie się z zaburzeniami psychiatrycznymi, w których występują zaburzenia procesu komunikatywnego.

Specjalizujący się nie bierze udziału w żadnych procedurach medycznych

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc

Miejsce stażu: w klinice, oddziale psychiatrycznym wojewódzkich szpitali dla nerwowo i psychicznie chorych

3) Staż kierunkowy w psychiatrii dziecięcej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie stażu specjalizujący się powinien zapoznać się ze specyfiką oceny psychiatrycznej w wieku rozwojowym w kontekście czynnościowych zaburzeń słuchu, autyzmu, mutyzmu

Umiejętności praktyczne

W czasie tego stażu nie wykonuje żadnych procedur medycznych

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc,

Miejsce stażu: w klinice psychiatrycznej i na oddziale psychiatrii dziecięcej wojewódzkich szpitali dla nerwowo i psychicznie chorych.

4) Staż kierunkowy w neurologii dziecięcej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

W czasie 1 miesięcznego stażu specjalizujący się zapoznaje się z metodą neurologicznej oceny stanu klinicznego w wieku rozwojowym. Zwraca uwagę szczególnie na neurologiczne uwarunkowania ośrodkowych zaburzeń słuchu i mowy. Diagnostuje

kliniczne postacię mózgowego porażenia dziecięcego. Rozpoznaje zespoły minimalnego uszkodzenia mózgu w kontekście niezdolności do uczenia się (DLS). W ramach neurologii rozwojowej ocenia także wydolność wzrokowego kanału informacyjnego

Umiejętności praktyczne

Praktycznie asystuje przy wykonywaniu eeg i przy interpretacji jego wyników ze stanem klinicznym.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc,

Miejsce stażu: w klinice neurologii, w klinice neurologii dziecięcej i na oddziale neurologii dziecięcej wojewódzkich szpitali dla nerwowo i psychicznie chorych

5) Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń głosu

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Diagnostyka szczegółowa czynnościowych i organicznych zaburzeń głosu, uwarunkowanych hormonalnie zaburzeń głosu, zaburzenia głosu po operacjach na krtani, jak i porażenne zaburzenia głosu, konieczność poznania uwarunkowań dziecięcych zaburzeń głosu, mechanizm tworzenia głosu zastępczego po całkowitej laryngektomii, zaburzenia głosu w schorzeniach otolaryngologicznych i ogólnych

Umiejętności praktyczne

Wymagana praktyczna umiejętność zinterpretowania wyników klinicznej oceny narządu głosu z wynikami badań instrumentalnych (stroboskopia konwencjonalna, stroboskopia lupowa, wideostroboskopia, analiza akustyczna głosu, próby obciążeniowe narządu głosu, badania radiologiczne, badania spirometryczne). Powinien poznać podstawy rehabilitacji.

- W czasie stażu specjalizujący się powinien asystować przy mikrolaryngoskopii przy analizach akustycznych głosu, przy prowadzeniu ćwiczeń emisji głosu.
- Samodzielnie powinien wykonywać diagnostykę zaburzeń głosu w kontekście badań stroboskopowych, a po ustaleniu rozpoznania wdrożyć ćwiczenia rehabilitacyjne korygujące czynność narządu głosu.
- Powinien opanować metody wytwarzania głosu przełykowego u chorych po laryngektomiach, przeprowadzając samodzielnie ćwiczenia rehabilitacyjne.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące,

Miejsce stażu :Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu

6) Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń słuchu

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Zakres wiedzy teoretycznej: diagnostyka szczegółowa zaburzeń słuchu przy uwzględnieniu topodiagnostycznych metod instrumentalnych; zasady leczenia farmakologicznego i operacyjnego niedosłuchów (kwalifikowanie do wszczepów), zasad y protezowania słuchowego, podstawy treningu słuchowego; powinien opanować zasady postępowania w nagłych głuchotach odbiorczych .

Umiejętności praktyczne

Powinien uczestniczyć w badaniach elektrofizjologicznych słuchu, w prowadzeniu treningu słuchowego, w klinicznym dopasowaniu aparatu słuchowego, w aktywizacji procesora mowy u chorych po wszczepach ślimakowych, w ocenie postępu rehabilitacji chorych zaprotezowanych i po implantach ślimakowych

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące,

Miejsce stażu: jednostki akredytowane do prowadzenia specjalizacji. Aktualnie Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie

7) Staż kierunkowy w zakresie zaburzeń mowy

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Podstawy neurofizjologiczne mowy, ocena czynności ośrodkowej n. mowy. Ocena kliniczna i instrumentalna czynności obwodowego narządu mowy (usg, NMR, EMG).

Umiejętności praktyczne

Lekarz powinien zdiagnozować opóźniony rozwój mowy, charakter zaburzeń mowy, zaburzenia artykulacji, jak również płynność mowy.

- Powinien asystować przy instrumentalnej ocenie czynności narządów mowy, jak też przy foniatrycznym podsumowaniu wyników badań klinicznych z badaniami psychologicznym i logopedycznym.
- Samodzielnie przeprowadzone tylko badanie foniatryczne.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące,

Miejsce stażu: Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie

8) Staż kierunkowy w zakresie dopasowywania aparatów słuchowych u dzieci

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Lekarz specjalizujący się zapoznaje się z podstawami neurofizjologicznymi rozwoju układu słuchowego w powiązaniu z rozwojem mowy; poznaje techniki skryningu słuchowego i konieczność wczesnego zdiagnozowania uszkodzenia układu słuchowego.

Umiejętności praktyczne

Bierze udział w instrumentalnej ocenie wydolności układu słuchowego odpowiednio do wieku dziecka, krytycznie ocenia wyniki badań instrumentalnych wykonanych wg zasady cross-check. Zapoznaje się z różnymi metodami doboru aparatu słuchowego: jak również z przepisami prawnymi z tym związanymi.

- Samodzielnie powinien właściwie dobrać aparat słuchowy.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 3 miesiące,

Miejsce stażu: Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie i jednostki akredytowane

9) Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki i leczenia szumów usznych

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Specjalizujący się powinien zapoznać się z podstawami neurofizjologicznymi szumów usznych, z ich diagnostyką ogólną i szczegółową, z metodami psychoakustycznego skalowania ich charakteru i natężenia. Powinien poznać metody leczenia farmakologicznego i fizykoterapeutycznego szumów jak też zasady maskowania szumu i metodę TRT (Tinnitus Retraining Therapy)

Umiejętności praktyczne

- Powinien asystować we wszystkich procedurach diagnostycznych i leczniczych.
- Samodzielnie powinien zdiagnozować szum i podać sposób postępowania

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc,

Miejsce stażu: Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie

10) Staż kierunkowy w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji otoneurologicznej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Specjalizujący się powinien poznać podstawy anatomiczne i neurofizjologię układu równowagi i jego powiązania ze słuchem i mową; konieczna jest znajomość zasad badań elektronystagmograficznych i posturograficznych.

Umiejętności praktyczne

Praktycznie powinien klinicznie ocenić stan układu równowagi i zinterpretować wyniki badań instrumentalnych ze stanem klinicznym, musi ocenić pobudliwość błędników.

- Specjalizujący się uczestniczy w badaniach układu równowagi.
- Samodzielnie natomiast ocenia wyniki badań w odniesieniu do badań audiologicznych i radiologicznych. Głównym zadaniem jest tu diagnostyka guzów kąta mostowo-mózdkowego i zaburzeń w układzie kręgowo-podstawnym.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 miesiące,

Miejsce stażu: Poza instytucjami akredytowanymi do prowadzenia specjalizacji: Klinika Otolaryngologii w Warszawie, Wrocławiu i Bydgoszczy

11) Staż kierunkowy w zakresie pomocy doraźnej

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Specjalizujący powinien poznać patofizjologie nagłej niewydolności sercowo-naczyniowej. Powinien asystować przy tracheotomii i wdrażaniu intensywnej terapii.

Umiejętności praktyczne

- Samodzielnie musi podjąć czynności reanimacyjne, wykonać intubację i zapewnić kontakt z żyłą.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie

Miejsce stażu: Kliniki i Oddziały Anestezjologii i Intensywnej Terapii

12) Staż kierunkowy w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń słuchu

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Specjalizujący się powinien zapoznać się z podstawami anatomicznymi i fizjologicznymi układu przewodzącego i układu odbiorczego narządu słuchu.

Powinien poznać zasady operacji poprawiających przewodzenie dźwięku, jak również umożliwiające transformację sygnału mowy w impulsy nerwowe (wszczepy ślimakowe i pniowe). Konieczna jest umiejętność właściwych kwalifikacji do tych operacji

Umiejętności praktyczne

We wszystkich tych przypadkach specjalizujący może tylko asystować.

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 2 miesiące,

Miejsce stażu: Katedra i Klinika Otolaryngologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie i jednostki akredytowane

13) Staż kierunkowy w zakresie mikrochirurgicznych metod leczenia zaburzeń głosu

Program stażu

Zakres wiedzy teoretycznej

Specjalizujący się powinien poznać podstawy morfologiczno-czynnościowe tworzenia głosu, a zwłaszcza mikrostrukturę fałdu głosowego. Nabiera umiejętności kwalifikowania do tych operacji przestrzegając zasady rehabilitacji przed i po operacyjnej.

Umiejętności praktyczne

- Tylko asystuje przy zabiegach mikrochirurgicznych na krtani (mikrochirurgia konwencjonalna, laserowa)

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika specjalizacji): a) kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu, b) sprawdzian umiejętności praktycznych - potwierdzenie, że lekarz wykonał samodzielnie zabiegi lub/i procedury wymienione w programie stażu lub uczestniczył (asystował) w ich wykonywaniu.

Czas trwania stażu: 1 miesiąc,

Miejsce stażu: Katedra i Klinika Foniatrii i Audiologii AM w Poznaniu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie i jednostki akredytowane

C - Kształcenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty (kod A):

- pełne kliniczne badanie audiologiczne, foniatryczne i labiryntologiczne - postawienie rozpoznania – 300 chorych,
- podstawowe zabiegi drażniące trąbkę słuchową, bezpośrednie wziernikowanie krtani (laryngoskopia bezpośrednia, fiberolaryngoskopia), próba kaloryczna; - 100 chorych,
- ocena behawioralna słuchu - 50 chorych,
- podstawowe badania audiometryczne (audiometria tonalna, audiometria mowy, próby nadprogowe)- 200 chorych,
- próba Lombarda,
- badania elektrofizjologiczne narządu słuchu i równowagi- 200 chorych,
- dobór aparatu poprawiającego słyszenie u dorosłych - 50 chorych,

Program specjalizacji w audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia w audiologii lub foniatrii lub otolaryngologii lub otolaryngologii dziecięcej albo tytuł specjalisty w otorynolaryngologii

- dobór aparatu poprawiającego słyszenie u dzieci - 100 chorych,
- wykonanie wkładki usznej,
- badanie stroboskopowe i videolaryngostroboskopia,
- analiza akustyczna głosu,
- nazometria,
- rehabilitacja afonii psychogennych.

Asystowanie jako pierwsza lub druga asysta przy wykonywaniu zabiegów lub stosowaniu procedur medycznych (kod B i kod C)

- przy mikrofonochirurgii – 30 chorych,
- przy mikrootochirurgii – 50 chorych,
- przy aktywizacji procesora mowy po wszczepie ślimakowym jak i po wszczepie pniowym – 20 chorych.

D - Formy samokształcenia

Studiowanie piśmiennictwa

W czasie specjalizacji lekarz zapoznaje się z piśmiennictwem dotyczącym tej specjalności.

1. Pruszewicz A. (red.): "Zarys audiologii klinicznej".
2. Pruszewicz A. (red.): "Foniatria kliniczna".
3. Böhme G.: Stimm-Sprach und Sprechstörungen.
4. Pascher W., Bauer H.: Differentialdiagnose von Sprach-Stimm und Hörstörungen – 1998.
5. Katz J. (red): - Audiology.
6. Satallof R. T.: The voice professional.
7. Isshiki N.: Phonosurgery.
8. Ford Ch. H., Bless D. N.: Phonosurgery.
9. Otolaryngologia Polska.
10. Postępy w Chirurgii Głowy i Szyi.
11. Przegląd Otolaryngologiczny.
12. Audiofonologia.
13. Logopedia.
14. Folia Phoniatica and Logopedica.
15. Journal of Voice.
16. .Sprache-Stimme-Gehör.
17. International Audiology.

Uczestniczenie w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Lekarz zobowiązany jest do uczestniczenia:

- obowiązkowo jeden raz w ciągu roku w konferencji naukowo-szkoleniowej Sekcji Foniatrycznej, oraz jeden raz w ciągu roku w konferencji naukowo-szkoleniowej Sekcji Audiologicznej Polskiego Towarzystwa Otolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi,
- w zebraniach Oddziałów Towarzystwa o tematyce audiologicznej i foniatrycznej,
- w warsztatach audiologicznych i foniatrycznych,
- w zjazdach i konferencjach innych polskich towarzystw naukowych poświęconych problemom zaburzeń komunikatywnych np. Polskiego Towarzystwa Logopedycznego.

Lekarz zobowiązany jest do czynnego referatowego uczestnictwa w powyższych zebraniach przynajmniej 2 krotnie w czasie specjalizacji.

Przygotowanie publikacji

W okresie specjalizowania się lekarz przygotowuje pod kierunkiem kierownika specjalizacji pracę pogładową dotyczącą najnowszych osiągnięć z opracowywanego tematu lub inną pracę, która powinna być opublikowana w jednym z czasopism recenzowanych.

5 - Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kolokwia

Lekarz zdaje kolokwium po odbyciu każdego kursu specjalizacyjnego jak też po zakończeniu każdego stażu kierunkowego.

Permanente w toku specjalizacji (u kierownika specjalizacji):

- w 1 roku: anatomia i fizjologia narządów słuchu, głosu i mowy, neuroanatomia,
- w 2 roku : problemy otolaryngologiczne w praktyce audiologiczno-foniatrycznej
- w 3 roku: patofizjologia, klinika i rehabilitacja zaburzeń głosu, podstawy fonetyki akustycznej
- w 2 roku: patofizjologia, klinika i rehabilitacja zaburzeń słuchu u dorosłych i dzieci; promocja zdrowia w zakresie audiofonologii
- w 3 roku: patofizjologia, klinika i rehabilitacja zaburzeń mowy i języka;
- wybrane zagadnienia z prawa medycznego - (kolokwium obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli specjalizację lub zostali zakwalifikowani do specjalizacji przed 30 maja 2003 roku).

b) Sprawdziany umiejętności praktycznych

- Sprawdzian z umiejętności klinicznego badania chorych z zaburzeniami głosu, słuchu i mowy
- Sprawdzian z umiejętności zinterpretowania badań instrumentalnych i laboratoryjnych u chorych z zaburzeniami słuchu, głosu i mowy
- Sprawdzian z umiejętności programowania przebiegu rehabilitacji u chorych z zaburzeniami głosu, słuchu, i mowy

Sprawdzian w odniesieniu do p.2.1 odbywa się przed zespołem złożonym z kierownika specjalizacji, kierownika stażu otorynolaryngologicznego i przedstawiciela CMKP. Pozostałe sprawdziany przed kierownikiem specjalizacji.

c) Ocena pracy pogładowej

Oceny i zaliczenia przygotowanej pracy pogładowej lub innej dokonuje kierownik specjalizacji. Odbitka pracy dołączona zostaje do akt specjalizującego się.

6 - Czas trwania specjalizacji

Specjalizacja w audiologii i foniatrii dla lekarzy posiadających specjalizację II stopnia w audiologii, foniatrii, otolaryngologii, otolaryngologii dziecięcej albo tytuł specjalisty w otorynolaryngologii trwa 3 lata.

7 - Państwowy egzamin specjalizacyjny

Studia specjalizacyjne w audiologii i foniatrii kończą się państwowym egzaminem specjalizacyjnym złożonym z części teoretycznej i części praktycznej. Kolejność zdawania poszczególnych części egzaminu:

- 1) Egzamin praktyczny: (Lekarz powinien po zbadaniu chorego postawić wstępne rozpoznanie i przedstawić propozycję badań dodatkowych, aby po zinterpretowaniu ich wyników (niektóre np stroboskopię lub audiometrię tonalną powinien zrobić sam), zaproponować rozpoznanie ostateczne wraz z postępowaniem);
- 2) Egzamin testowy: (zestaw pytań testowych wielorakiego wyboru z zakresu wymienionej w programie specjalizacji wymaganej wiedzy);
- 3) Egzamin ustny: (zestaw ustnych pytań problemowych z zakresu wymienionej w programie specjalizacji wymaganej wiedzy).

8 - Ewaluacja programu studiów specjalizacyjnych

Program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w diabetologii, jest dostępna na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl